

การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของเทศบาลนครเชียงราย อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย

Development of Cultural Tourism in the City of Chiang Rai, the Capital of Chiang
Rai province.

พระมหาเอกพจน์ รตนจุนโท

Phramahaakepot rattanajunto

นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์เชียงราย

Thanit_loonlawan@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยเรื่อง การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของเทศบาลนครเชียงราย อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้คือ 1.เพื่อศึกษากิจกรรมและศักยภาพในการจัดการท่องเที่ยวของเทศบาล นครเชียงราย อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย 2. เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของเทศบาลนครเชียงราย อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย 3. เพื่อวิเคราะห์แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ของเทศบาลนครเชียงรายอำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) รวบรวมข้อมูลทั้งเอกสารและภาคสนาม ภาคเอกสารเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ส่วนภาคสนาม เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ผลการวิจัยพบว่า เทศบาลนครเชียงราย อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย มีรูปแบบ และ แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมด้วยการประชาสัมพันธ์ทั้งสื่อออนไลน์และออฟไลน์ ตลอดจนมีภาคีเครือข่ายให้การส่งเสริม สนับสนุนกิจกรรมทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและสามารถสร้างรายได้ให้กับชุมชนมากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ : การพัฒนา,การท่องเที่ยว,เชิงวัฒนธรรม,เทศบาลนครเชียงราย

Abstract

Research paper concerning the development of cultural tourism in the city of Chiang Rai, the capital of Chiang Rai province. The objectives are as follows. 1. To study the activity and potential for generating tourism in Chiang Rai city. 2. To develop cultural tourism in Chiang Rai city. 2. To analyse the approach to creating cultural tourism of the Chiang Rai city administration. The paper uses Qualitative Research including documentary information and field work. The documentary aspect involves collecting information from documents and relevant research. The field work collects information through questionnaires, conversations, in-depth interviews and focus group discussions. The research results show that the Chiang Rai city administration has a plan and an approach to support and promote activities in the area of cultural tourism and can generate greater income for the people of the city.

Keywords : Development, Tourism, Cultural, City of Chiang Rai

บทนำ

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในปัจจุบันเป็นอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพและมีการเติบโตสูงเป็นอันดับสองสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจอย่างมหาศาลทั้งทางตรงและทางอ้อม และมีแนวโน้มที่จะเติบโตขึ้นเรื่อย ๆ จากรายงานประจำปีของ (World Travel and Tourism Council – WTTC) พบว่า ในปี พ.ศ.2559 การท่องเที่ยวและการเดินทางสามารถสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจได้ถึงร้อยละ 10.20 ของผลิตภัณฑ์มวลรวม ของเศรษฐกิจโลก และคาดการณ์ว่าจะมีส่วนถึงร้อยละ 11.40 ของผลิตภัณฑ์มวลรวม ของเศรษฐกิจโลกในปี พ.ศ. 2570 ศักยภาพและความสำคัญของการท่องเที่ยวนี้สามารถสะท้อนให้เห็นได้จากการจ้างงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่มีมากถึงร้อยละ 9.60 ของการจ้างงานทั้งหมด (มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี, 2560 : 6)

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมที่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศไทยเป็นอย่างมาก และยังคงมีศักยภาพและโอกาสทางการท่องเที่ยวมากมาย เช่น ความหลากหลายของทรัพยากรธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์ของแต่ละพื้นที่ โดยในปี 2562 มีจำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศจำนวนทั้งสิ้น 166.84 ล้าน 19-20 มีนาคม พ.ศ. 2565 ณ หอประชุมสมเด็จพระมหาธีรราชเจ้ามหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

คน-ครั้ง มีรายได้จากการท่องเที่ยว 1.08 ล้านล้านบาท ขยายตัวร้อยละ 1.18 จากช่วงเวลาเดียวกันของปีที่ผ่านมา ปัจจัยสนับสนุนให้การท่องเที่ยวเจริญเติบโตเนื่องมาจากมาตรการกระตุ้นการท่องเที่ยวการยกเว้นค่าธรรมเนียม Visa on Arrival ส่งผลต่อการขยายตัวของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติในภูมิภาคเอเชีย และความร่วมมือของภาครัฐและภาคเอกชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบสอดคล้องกับแนวโน้มการท่องเที่ยวในปี 2563 ซึ่งการท่องเที่ยวที่เป็นมิตร กับสิ่งแวดล้อมมีโอกาสได้รับความนิยมมากยิ่งขึ้น (ปิยวรรณ คงประเสริฐ, 2560 : 10)

ในปี 2563 ทิศทางการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศไทย ซึ่งมีรายได้หลักมาจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ทำให้ภาครัฐและภาคเอกชนตื่นตัวเรื่องสิ่งแวดล้อมมากขึ้น ซึ่งการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) กำหนดทิศทางการพัฒนาการท่องเที่ยวและวางยุทธศาสตร์ที่มุ่งเน้นการสร้างตระหนักถึงความสำคัญในการท่องเที่ยว ที่รับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง โดยมีเป้าหมายเพื่อการท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบ (Responsible Tourism) ร่วมมือกับภาคเอกชนในการลดการใช้พลาสติกในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวให้ลดลงร้อยละ 50 ภายในปี 2563 ลดขยะพลาสติกที่ใช้ครั้งเดียวทิ้ง (Single-use plastics) อาทิเช่น หลอด ฝาครอบแก้ว ถัง กล่องอาหาร ทดแทนการใช้พลาสติกด้วยภาชนะที่สามารถใช้ซ้ำได้ เช่น การใช้ถุงผ้า กระบอกน้ำ กล่องข้าวพกพา หลอดดูดน้ำจากวัสดุธรรมชาติ การใช้ผ้าเช็ดหน้า เพื่อลดภาระในการกำจัดให้กับแหล่งท่องเที่ยวและชุมชนช่วยรักษาความสวยงามให้คงอยู่อย่างยั่งยืน สอดคล้องกับบริษัทผู้ให้บริการสำรองห้องพักผ่านทางออนไลน์อโกด้า (Agoda) คาดการณ์ว่านักท่องเที่ยวต้องการเลือกการเดินทางท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมากขึ้น นอกจากนี้พฤติกรรมการเดินทางของนักท่องเที่ยวที่เปลี่ยนแปลงไปและชัดเจนมากขึ้น คือ การหันมาวางแผนการท่องเที่ยวและเดินทางด้วยตนเองในกลุ่มนักท่องเที่ยวแบบอิสระ (FIT-Foreign Individual Tourism) อันเนื่องมาจากความสามารถ ในการเข้าถึงบริการและข้อมูลเพื่อใช้วางแผนการท่องเที่ยวสามารถกระทำได้ด้วยตนเอง ส่งผลให้ผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวต้องมีการปรับตัวอย่างต่อเนื่อง (เพ็ญศรี เจริญวานิช, 2560 : 20)

จากสถานการณ์การท่องเที่ยวที่มีรายได้หลักมาจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ได้กำหนดวิสัยทัศน์ในปี 2560-2564 คือการเป็นผู้นำในการส่งเสริมการท่องเที่ยวให้ประเทศไทยเป็นแหล่งท่องเที่ยวยอดนิยม (Preferred Destination) อย่างยั่งยืน และให้ความสำคัญต่อเรื่องการท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบ ซึ่งเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมการท่องเที่ยวให้

เป็นไปอย่างยั่งยืน โดยได้จัดโครงการเพื่อให้นักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการในธุรกิจท่องเที่ยว สถาบันการศึกษา หน่วยงานต่างๆ และประชาสัมพันธ์ต่อประชาชนและนักท่องเที่ยวทั่วไปได้ตระหนักถึงคุณค่าของพื้นที่ ใฝ่ใจ ร่วมกันรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม เพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยมีโครงการ 7 Greens Concept ได้แก่ 1) Green Heart: หัวใจสีเขียว หัวใจที่เคารพในวิถีแห่งธรรมชาติ ตระหนักและศรัทธาในพลังอันยิ่งใหญ่ ทุกคนที่อยู่ในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวทั้งระบบ ต้องสร้างทัศนคติ ความรู้สึกนึกคิด การรับรู้ และตระหนักถึงคุณค่าของสิ่งแวดล้อม และภัยคุกคามจากภาวะโลกร้อนที่มีต่อการท่องเที่ยว 2) Green Logistics: รูปแบบการเดินทางสีเขียว คือวิธีการเดินทางไปสู่จุดหมายปลายทางที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม หมายความว่า วิธีการเดินทางต้องเน้นการประหยัดพลังงาน การใช้พลังงานทดแทน การลด การปล่อยก๊าซเรือนกระจก และช่วยรักษาสีเขียว เช่น ใช้ระบบขนส่งมวลชนอย่างคุ้มค่า ขี่จักรยานแทนการขับรถ 3) Green Attraction: แหล่งท่องเที่ยวสีเขียว แหล่งท่องเที่ยวต้องมีการบริหารจัดการตามกรอบนโยบาย และการดำเนินงานในทิศทางของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เป็นการประสานการใช้ประโยชน์เพื่อการท่องเที่ยวกับสภาพดั้งเดิมของแหล่งไว้ให้ได้ ภายใต้การจัดการที่มีประสิทธิภาพ 4) Green Community : ชุมชนสีเขียว แหล่งท่องเที่ยวชุมชนทั้งในเมืองและชนบท ต้องมีความรู้ที่จะบริหารจัดการการท่องเที่ยวในทิศทางที่ยั่งยืน พร้อมทั้งจะดำเนินงานที่เน้นการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ที่สำคัญต้องคงไว้ซึ่งวัฒนธรรมและวิถีชีวิตอันเป็นอัตลักษณ์ของชุมชน 5) Green Activity: กิจกรรมสีเขียว กิจกรรมที่ทำได้เพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลิน ที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม ไม่ว่าจะเป็นขี่จักรยาน ปีนเขา ดำน้ำ 6) Green Service : การบริการสีเขียว รูปแบบการให้บริการของธุรกิจท่องเที่ยวแขนงต่าง ๆ ที่สร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยวด้วยมาตรฐานคุณภาพที่ดี เลือกใช้วัตถุดิบที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม สิ่งเหล่านี้รวมถึงการจัดระบบบำบัดของเสีย ขยะ สิ่งปฏิกูลที่เกิดจากนักท่องเที่ยวด้วย 7) Green Plus: ความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม นักท่องเที่ยวธรรมดา หรือเป็นเจ้าของกิจการธุรกิจการท่องเที่ยว ต้องมีกิจกรรมหรือการบริจาคให้คืนกลับแก่โลกใบนี้ด้วย ด้วยความเต็มใจ และมุ่งหวังให้สร้างสิ่งแวดล้อมที่ดี และโครงการอื่นๆ ร่วมกับพันธมิตร อาทิ โครงการ Upcycling The Ocean Thailand/Amazing Thailand Go Local : เที่ยวท้องถิ่นไทย ชุมชนเติบโตใหญ่ เมืองไทยเติบโต Creative Tourism (การท่องเที่ยวอย่างสร้างสรรค์) การนำผลงานที่ได้รับรางวัลอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย คือ ชุมชนคลอง

แดน อำเภอรโนด จังหวัดสงขลา มาทำ Model การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เพื่อเป็นต้นแบบให้กับ
ชุมชนท่องเที่ยวอื่นต่อไป (ณัฐวุฒิ ทรัพย์อุปถัมภ์, 2558 : 96)

จังหวัดเชียงรายมีที่ตั้งภูมิประเทศ และภูมิอากาศที่น่าอยู่และมีทรัพยากรธรรมชาติและแหล่ง
ท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีชื่อเสียง ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพและสปา เช่น น้ำพุร้อน ในพื้นที่
อำเภอแม่จัน อำเภอเมือง อำเภอเวียงป่าเป้า แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรมและ
ชาติพันธุ์ เช่น โบราณสถานอำเภอเชียงแสน วัดพระแก้ว หมู่บ้านศิลปิน บ้านดำ วัดพระธาตุดอกตุง
วัดร่องขุน หมู่บ้านชนเผ่าซึ่งอาศัยอยู่แบบดั้งเดิม และการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ เช่น หมู่บ้านท่องเที่ยว
ชุมชน และหมู่บ้านท่องเที่ยว OTOP ที่หลากหลาย การล่องแพ อุทยานแห่งชาติภูชี้ฟ้า ดอยแม่สลอง
ดอยตุง ล่องเรือในลำน้ำกก แหล่งท่องเที่ยวทางเลือกใหม่ เช่น สนามกอล์ฟ นอกจากนี้ยังสามารถเชื่อ
โยงไปยังกลุ่มท่องเที่ยวในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง เช่น การท่องเที่ยวตามเส้นทาง R3A, R3B และการ
ท่องเที่ยวลำนํ้าโขง เป็นต้น จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมผ่านกระบวนการรับฟังความคิดเห็นจาก
ทุกภาคส่วนแบบมีส่วนร่วม จังหวัดเชียงรายได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดเชียงราย (พ.ศ.
2561-2564) ด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เชิงนิเวศ และเชิงสุขภาพ คือการพัฒนากระบวนการ
จัดการท่องเที่ยว พัฒนาศักยภาพมัคคุเทศก์และบุคลากร พัฒนาปัจจัยด้านพื้นฐานท่องเที่ยวและ
ทรัพยากร พัฒนาแหล่งและกิจกรรมท่องเที่ยว พัฒนารูทกิจบริการการท่องเที่ยว และพัฒนาการ
ตลาดและประชาสัมพันธ์ เพื่อสร้างการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยเน้นการเพิ่มขีดความสามารถ
ด้านแข่งขันการท่องเที่ยว สร้างสมดุลของระบบนิเวศและพัฒนาเมืองให้น่าอยู่เพื่อให้ประชาชนอยู่ใน
สิ่งแวดล้อมที่ดีและมีคุณภาพ และยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้น (มานะ ชัยวงศ์โรจน์,
2560 : 40)

จะเห็นได้ว่าการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของเทศบาลนครเชียงราย ประกอบไปด้วย อนุสาวรีย์
พ่อขุนเม็งรายมหาราช วัดพระแก้ว วัดพระสิงห์ วัดดอยจำเมือง วัดพระธาตุดอยจอมทอง วัดพระธาตุ
ดอยเขาควาย สะดือเมือง 108 หลัก (บริเวณวัดพระธาตุดอยจอมทอง) อุทยานศิลปะและวัฒนธรรมไร่
แม่ฟ้าหลวง วัดมิ่งเมือง สวนตุงและโคมนครเชียงราย อาคารเทิดพระเกียรติ 90 ปี สมเด็จพระศรี
นครินทร์ พิพิธภัณฑ์อุบาคา ดอยสะเก็น วัดดอยพระบาท บ้านจอมพล ป.พิบูลสงคราม ศาลารอยพระ
บาท พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ห้องสมุด "เสมสิกขาลัยเชียงราย" การบริหาร
จัดการและการพัฒนาการท่องเที่ยวเทศบาลนครเชียงรายที่ผ่านมา ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมทำให้เกิด

รูปแบบการท่องเที่ยวโดยชุมชน โดยร่วมเป็นเจ้าของพื้นที่ให้การสนับสนุนส่งเสริม อนุรักษ์
ทรัพยากรธรรมชาติ รวมถึงนำศิลปวัฒนธรรมมาสร้างมูลค่าเพิ่ม ด้านการท่องเที่ยว อันนำมาซึ่งรายได้
เสริมให้แก่คนในชุมชน จากความสวยงามของธรรมชาติและภูมิสถาปัตยกรรมที่เป็นอัตลักษณ์ของ
ชุมชนตำบลแม่ยาวทำให้ดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างชาติเดินทางมาท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง
ดังนั้นเพื่อให้การนำเอาทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีอยู่ในท้องถิ่นทั้งธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี
รวมทั้งวิถีชีวิตความเป็นอยู่มาเป็นต้นทุน ทางเศรษฐกิจในการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่าง
ยั่งยืน (ณัฐกัศ เสถียรจุกิจานนท์ และคณะ, 2558 : 86)

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของเทศบาลนคร
เชียงราย อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้เป็นแนวทางในการส่งเสริมการ
ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม อย่างยั่งยืนของชุมชนเทศบาลนครเชียงราย อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัด
เชียงราย ให้มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับต้องการของชุมชนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษากิจกรรมและศักยภาพในการจัดการท่องเที่ยวของเทศบาลนครเชียงราย
อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย
2. เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของเทศบาลนครเชียงราย อำเภอเมืองเชียงราย
จังหวัดเชียงราย
3. เพื่อวิเคราะห์แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ของเทศบาลนคร
เชียงราย อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย

การทบทวนวรรณกรรม

งานวิจัยเรื่องนี้มีการทบทวนวรรณกรรมดังนี้คือ

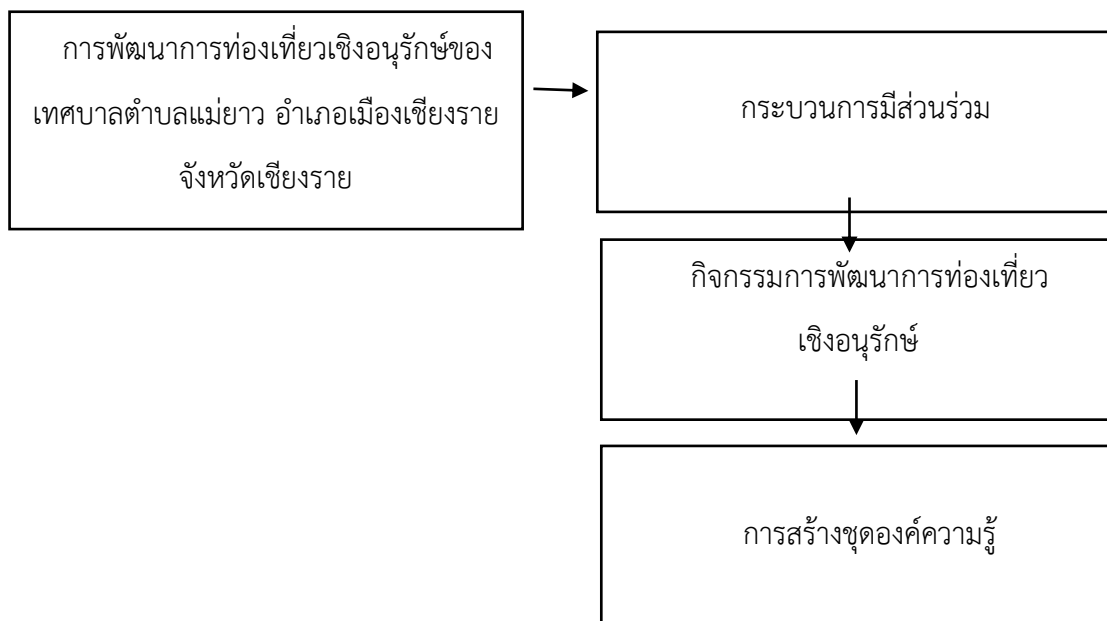
ปาริฉัตร สิงห์ศักดิ์ตระกูล และคณะ ได้ศึกษาศักยภาพและแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยว
เชิงอนุรักษ์ของชุมชนบ้านทุ่งมะปรางค์ อำเภอควนโดน และบ้านโดนปานัน อำเภอควนกาหลง จังหวัด
สตูล ผลการศึกษาพบว่า แหล่งท่องเที่ยวของชุมชนบ้านทุ่งมะปรางค์และบ้านโดนปานันเป็นแหล่ง
ท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง แนวทางการ
พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่คำนึงถึงศักยภาพด้านการท่องเที่ยวและความต้องการของ

นักท่องเที่ยวนำแบ่งออกเป็น ๓ ด้าน ดังนี้ (๑) ด้านแหล่งท่องเที่ยว ควรสร้างจุดเด่นของพื้นที่โดยนำ
ธรรมชาติมาเสนอเป็นจุดขาย ปรับปรุงความสะดวกและภูมิทัศน์ให้สวยงาม และสร้างจิตสำนึกในการ
อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้แก่นักท่องเที่ยวและชาวบ้าน (๒) ด้านความพร้อมทางการท่องเที่ยว
ควรจัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกจัดทำสื่อความหมายทางธรรมชาติและวัฒนธรรมและจัดเตรียม
มัคคุเทศก์ท้องถิ่นสำหรับการถ่ายทอดความรู้และเรื่องราวของแหล่งท่องเที่ยว และ (๓) ด้านการ
พัฒนาการตลาดจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวของทั้งสองชุมชนเน้นกิจกรรม
ท่องเที่ยวที่มีการเรียนรู้และสร้างความเข้าใจสอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมาย คือ กลุ่มวัยรุ่นและวัยทำงาน
และจัดทำคู่มือแผ่นพับ ใบปลิว

อิทธิพล โกมลิล ได้ศึกษารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ กรณีศึกษา บ้านวังน้ำมอก
จังหวัดหนองคาย ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของบ้านวังน้ำมอก เกิดจาก
การรวมกลุ่มโฮมสเตย์ โดยอาศัยทุนทางสังคมที่เป็นจุดขาย ได้แก่ ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในชุมชน
โดยให้นักท่องเที่ยวได้เข้าพักอาศัยและเก็บค่าที่พักและค่าตอบแทนตามความเหมาะสม เพื่อให้กลุ่ม
ตั้งอยู่ได้อย่างยั่งยืน ชุมชนมีส่วนร่วมต่อกระบวนการตั้งแต่การรับรอง การลงทะเบียน การบายศรีสู่
ขวัญต้อนรับ การร่วมกิจกรรมท่องเที่ยวตามที่กำหนดไว้

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ และการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยตามแนวคิด/ทฤษฎี โดยมีรายละเอียดดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

กระบวนการวิจัยเรื่อง ศึกษาการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของเทศบาลนครเชียงราย อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย สามารถสรุปได้ดังนี้คือ

1. ศึกษารวบรวมเอกสารแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับแนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวทั่วไป ทฤษฎีการรับรู้และการเรียนรู้ ทฤษฎีแรงจูงใจทางการท่องเที่ยว ทฤษฎีการแลกเปลี่ยนทางสังคม ทฤษฎีเครือข่ายทางสังคมแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนา

2) เก็บรวบรวมข้อมูล ข้อเท็จจริงเพื่อให้เห็นถึงรูปแบบและกระบวนการพัฒนางานวิจัยโดยสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key Informants) จากการมี

ส่วนร่วมของหน่วยงานทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน เพื่อสรุปประเด็นการนำไปสู่การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)

3) สนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยผู้เชี่ยวชาญทางด้านพระพุทธศาสนา ผู้เชี่ยวชาญทางด้านประวัติศาสตร์ ผู้เชี่ยวชาญทางด้านประเพณีและวัฒนธรรม ผู้เชี่ยวชาญทางด้านเทคโนโลยี ปรากฏท้องถิ่นผู้นำชุมชน เพื่อระดมแนวคิด มุมมองที่มีผลต่อการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และนำไปสู่การวิจัยเชิงสำรวจ (Survry Research) เพื่อให้ได้มาซึ่งรูปแบบของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเทศบาลนครเชียงราย อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้คือ

3.1 ศึกษาจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.2 ลงพื้นที่สำรวจข้อมูล

3.3 ประชุมสนทนากลุ่มย่อย

3.4 วิเคราะห์ข้อมูลทั้งจากเอกสาร และ จากการประชุมกลุ่มย่อย

3.5 สรุปผลการวิจัย

3.6 นำเสนอผลการวิจัย

4) เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อหาข้อมูลสรุปในเชิงสถิติจากการวิจัยเชิงสำรวจ (Survry Research) เพื่อนำไปสู่การประมวลผลข้อมูล และศึกษาเชิงความสัมพันธ์ถึงมุมมองของ รูปแบบและวิธีการ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเทศบาลนครเชียงราย อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย ซึ่งเก็บรวบรวมจากแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทางด้านพระพุทธศาสนา ปรากฏท้องถิ่น ผู้นำชุมชน

5) สรุปผลการวิจัยที่ได้คือ ได้รูปแบบ และ แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเทศบาลนครเชียงราย อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย

6) นำเสนอผลงานวิจัย ทั้งในระดับชาติ และนานาชาติ

ผลการวิจัย

จากการศึกษาบทความวิจัยเรื่อง การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของเทศบาลนครเชียงราย อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย สามารถสรุปได้ ดังนี้คือ

กิจกรรมและศักยภาพในการจัดการท่องเที่ยวของเทศบาลนครเชียงราย อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย ผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการและการพัฒนาการท่องเที่ยวเทศบาลนครเชียงรายที่ผ่านมา ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมทำให้เกิดรูปแบบการท่องเที่ยวโดยชุมชน โดยร่วมเป็นเจ้าของพื้นที่ให้การสนับสนุนส่งเสริม อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ รวมถึงนำศิลปวัฒนธรรมมาสร้างมูลค่าเพิ่ม ด้านการท่องเที่ยว อันนำมาซึ่งรายได้เสริมให้แก่คนในชุมชน จากความสวยงามของธรรมชาติและศิลปวัฒนธรรมที่เป็นอัตลักษณ์ของชุมชนตำบลแม่ยาวทำให้ดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างชาติเดินทางมาท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นเพื่อให้การนำเอาทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีอยู่ในท้องถิ่นทั้งธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี รวมทั้งวิถีชีวิตความเป็นอยู่มาเป็นต้นทุนทางเศรษฐกิจในการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน เช่น แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ได้แก่ อนุสาวรีย์พ่อขุนเม็งรายมหาราช วัดพระแก้ว วัดพระสิงห์ วัดดอยงำเมือง วัดพระธาตุดอยจอมทอง วัดพระธาตุดอยเขาควาย สะดือเมือง 108 หลั (บริเวณวัดพระธาตุดอยจอมทอง) อุทยานศิลปะและวัฒนธรรมไร่แม่ฟ้าหลวง วัดมิ่งเมือง สวนตุ๊กและโคมนครเชียงราย อาคารเทิดพระเกียรติ 90 ปี สมเด็จพระศรีนครินทร์ พิชิตภัยอุบาทว์ ดอยสะเก็น วัดดอยพระบาท บ้านจอมพล ป.พิบูลสงคราม ศาลารอยพระบาท พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช หอสมุด “เสมสิกขาลัยเชียงราย”

การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของเทศบาลนครเชียงราย อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย ผลการวิจัยพบว่า การจัดกิจกรรมท่องเที่ยว โปรแกรมการท่องเที่ยว เส้นทางท่องเที่ยว กระบวนการหรือวิธีการให้ความรู้ ความเข้าใจ และการสร้างจิตสำนึกแก่นักท่องเที่ยวเกี่ยวกับความจำเป็นในการปกป้องรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมระหว่างการเดินทางท่องเที่ยวในพื้นที่เทศบาลนครเชียงราย อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย

แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ของเทศบาลนครเชียงราย อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย ผลการวิจัยพบว่า การปรับปรุงและการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย ใน ๔ ด้าน ได้แก่ ด้านพื้นที่ ด้านการจัดการ ด้านการให้ความรู้และการสร้างจิตสำนึก และด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อเป็นการวางแผน การดำเนินงาน การติดตามและประเมินผลด้านการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชุมชน รวมถึงการกระจายรายได้แก่ชุมชนในเทศบาลนครเชียงราย อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย

อภิปรายผลการวิจัย

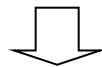
จากการศึกษางานวิจัยเรื่องนี้ ซึ่งมีงานวิจัยที่สอดคล้องดังนี้คือ

จากการศึกษาบทความวิจัยเรื่อง การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของเทศบาลนครเชียงราย อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย ซึ่งมีงานวิจัยที่สอดคล้อง ของ นุชนารถ รัตนสุวงศ์ชัย ในงานวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม พบว่า ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเป็นที่ต้องการมากขึ้นทั้งในระดับชาติและนานาชาติ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจึงกลายเป็นทรัพยากรที่สำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจของ หลายประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ประเทศที่ไม่ใช่ประเทศอุตสาหกรรม อย่างไรก็ตาม เชิงลบของ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ ซึ่งนำไปสู่เชิงลูกโซ่ต่อการพัฒนาที่สำคัญด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมได้ ดังนั้น การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในทิศทางที่ยั่งยืนจึงต้องบูรณาการกลยุทธ์จากศาสตร์หลากหลายแขนง ได้แก่ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ การวางแผนอย่างมีประสิทธิภาพ การกำหนดดัชนีระดับการพัฒนาและขีดความสามารถในการรองรับการท่องเที่ยว การกำหนดมาตรฐาน สิ่งก่อสร้าง การพัฒนาคนท้องถิ่น และการตลาด

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย มีดังนี้คือ

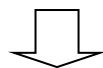
การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของเทศบาลนครเชียงราย อำเภอเมืองเชียงราย
จังหวัดเชียงราย

มีชุดคู่มือ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของเทศบาลนครเชียงราย
อำเภอเมืองเชียงรายจังหวัดเชียงราย

เกิดกระบวนการของวัด บ้าน โรงเรียน ชุมชน ราชการ ในการส่งเสริม
การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของเทศบาลนครเชียงราย
อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย

มีการโปรโมท และ ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของ
เทศบาลนครเชียงราย อำเภอเมืองเชียงราย
จังหวัดเชียงราย โดยผ่านสื่อออนไลน์ และออฟไลน์

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

จากการศึกษาบทความวิจัยเรื่อง การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของเทศบาลนคร
เชียงราย อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย ซึ่งมีข้อเสนอแนะ ดังนี้คือ

1. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการอบรมคนท้องถิ่นให้มีทัศนคติที่ดี ตระหนักถึงคุณค่าและ
นำเสนออัตลักษณ์ของชุมชน รวมทั้งสามารถจัดการบริการได้อย่างมีคุณภาพ

2. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการผสมผสานการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมกับการท่องเที่ยวรูปแบบอื่นๆ ที่สามารถพัฒนาขึ้นได้ในชุมชน เช่น การท่องเที่ยวเพื่อการศึกษา (Education Tourism) การท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณ (Spiritual Tourism) การท่องเที่ยวเพื่อทำอาหาร (Culinary Tourism) ฯลฯ

References

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2535). พระไตรปิฎกภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย 2500. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

_____. (2539). พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

มหามกุฏราชวิทยาลัย. (2525). พระไตรปิฎกภาษาบาลี ฉบับสยามรัฐ 2525. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย.

_____. (2534). พระไตรปิฎกพร้อมอรรถกถา แปล ชุด 91 เล่ม. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย.

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). ปกรณวิเสสภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาปกรณวิเสส. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์วิญญาน.

_____. (2532). อรรถกถาภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาอรรถกถา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

_____. (2539). ฎีกาภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาฎีกา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

โกวิท พวงงาม. (2545). ความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติของประชาชนในการมีส่วนร่วมต่อการบริหารงานแบบกระจายอำนาจ. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

คณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการจังหวัดเชียงราย. (2561). แผนพัฒนาจังหวัดเชียงราย พ.ศ. 2561-2564. เชียงราย : สำนักงานจังหวัดเชียงราย.

ณัฐวุฒิ ทรัพย์อุปถัมภ์. (2558). ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน. จันทบุรี : คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

รายงานสืบจากการประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 8 และระดับนานาชาติ ครั้งที่ 1 เรื่อง “พระพุทธศาสนา กับ แนวโน้มโลกยุคใหม่ : วิถีครู
บาศรีวิชัยสู่อารยธรรมร่วมสมัย” “Buddhism and New Global Trends : The Footprint of Khrua Sriwichai Towards
Contemporary Civilization”

ณัฐภัค เสถียรจุฑากานนท์ และคณะ. การพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ณ อุทยานเมืองมรดก
โลกสำหรับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่มาเป็นครอบครัว. พระนครศรีอยุธยา :
นธยา พลศรี. (2547). ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนส
โตร์.
พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต). ธรรมกับไทยในสถานการณ์ปัจจุบัน. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา
ลาดพร้าว, 2541.